

CZYTELNI

808.4/075

KRÓTKI ELEMENTARZ

DO

SAMOUCTWA

W PISANIU, CZYTANIU I LICZBOWANIU

Wydany jako próba elementarza najbardziej celowi swemu odpowiedzieć mogącego,
a który jeszcze wielce udoskonalonym być może.

8928

Przy bardzo malém zajęciu się wielu ludzi dobrej woli, można, za pomocą środków tu podanych, — bez szkółek i nauczycieli, — a więc bez kosztów i zachodów większe znaczenie mających, — doprowadzić, w krótkim czasie, nieograniczoną liczbę nieumiejętnych, do nabycia pierwszych początków wiedzy zasadzającej się na pisanu, czytaniu i liczbowaniu. Dostę jest prostej i łatwej pobudki, aby się zawiązało w każdej choćby najmniejszej miejscowości, rodzaj wzajemnego uczenia się wielce pod pewnemi względami udoskonalony, czyli raczej powszechnego Samouctwa, którego skutek bardzo będzie znaczącym. Jeden drugiemu, drugi trzeciemu i t. d. do nieskończoności, mają udzielać potrzebne a najprostsze, tylko skazówki do pracy, która przez każdego uczącego się, na osolności i prawie całkiem samodzielnie, dopełnianą będzie. Zależy najbardziej na prędkim wyuczeniu, w sposób tu ustanowiony, jak największej liczby dziewcząt, gdyż te najzdolniejszymi będą do szerzenia w kole rodzinném nabytych przez siebie początkowych wiadomości: one najwięcej do tego przyczynia się aby każda, choćby najuboższa chata, od razu za szkołkę przygotowawczą stanąć mogła.

SKAZÓWKI DO UŻYCIA TEGO ELEMENTARZA. — Starszy uczeń, lub osoba mająca gdzie nadać popęd Samouctwu, wskazać mają poczynającemu uczniowi, z kolei i z osobna, nazwisko każdej głoski i każdego znaku liczebnego, oraz sposób kreślenia takowych: po czem ten ostatni ma sam wyszukiwać i piórem zaczerpnąć na wszystkich stronicach czerwonego Elementarzyka; pojedynczo, te głoski literami pisma

wyrażoną, lub ten znak liczebny których po jednemu zarazem pisać i czytać uczy się. W miarę postępu uczeń idąc na rozkaz głośno wyczytywać i z pamięci pisać głoski i liczby przez siebie już poznane i w całym Elementarzu zaczernione, aż się nauczy dobrze całego abecadła i wszystkich znaków liczebnych. — Potem, przy pomocy, wprawia się uczeń w zgłoskowanie, na głos, wyrazów od «jeden» do «dziesięć», i sam przepisuje te wyrazy (oddzielając zgłoski gdzie wypada), tak długo aż zdola z pamięci je napisać. Takie same ćwiczenia odbywają się na wszystkich liczbach które są wypisane wyrazami w Elementarzu. Następnie na osobnym papierze sam uczeń pisze znakami liczebnymi, a obok takowych wyrazami, cały szereg liczb od 1 do około 500, dopełniając tych pośrednich liczb które w Elementarzu są opuszczone. — Dalej, zaczernia uczeń te zgłoski w całym Elementarzu drukowane literami pisma, które pod spodem onych w zwykłym druku są powtórzone, — przez co wprawia się w zgłoskowanie i zarazem obeznaje się z literami druku. — Nakoniec ma uczeń, przy pomocy, czytać, — sam zaś przepisywać, — różne z kolei ustępy całego Elementarzyka, tak długo aż będzie w stanie poprawnie takowe z pamięci napisać.

a A A	a	b B B	c C C	ć	d D D	e E E	e	f F F
a A	a	b B	c C	ć	d D	e E	e	f F
g (g) G G	h H H	i I I	j (j) J J	k K K	l L L			
g G	h H	i I	j J	k K	l L			
ł L Ł	m M M	n N N	ń	o O O	ó	p (p) P P	r R R	
ł L	m M	n N	ń	o O	ó	p P	r R	
s S S	ś	t T T	u U U	w W W	x X X	y (y) Y Y		
s S	ś	t T	u U	w W	x X	y Y		
			z Z Z	ż	ż			

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 *jeden*

den

2 *dwa*3 *trzy*4 *cztery*

ty

5 *pięć*6 *sześć*7 *siedm*8 *ośm*9 *dziewięć*

wieć

10 *dziesięć*

sięć

11 *jedenaście*

do

cie

12 *dwanaście*

naś

13 *trzynaście*

naś

14 *czternaście*

naś

15 *piętnaście*

naś

16 *szesnaście*

naś

17 *siedmnaście*

naś

18 *ośmnaście*

naś

19 *dziewiętnaście*

wie

cie

20 *dwadzieścia*

dziesiąt

21 *dwadzieścia jeden*

dziesiąt

den

22 *dwadzieścia dwa*

dziesiąt

23 *dwadzieścia trzy*

dziesiąt

24 *dwadzieścia cztery*

dziesiąt

25 *dwadzieścia pięć*

dziesiąt

26 *dwadzieścia sześć*

dziesiąt

27 *dwadzieścia siedm*

dziesiąt

28 *dwadzieścia ośm*

dziesiąt

29 *dwadzieścia dziewięć*

dziesiąt

wieć

30 *trzydzieści*

dziesiąt

40 *czterdzieści*50 *pięćdziesiąt*
dzie60 *sześćdziesiąt*
dzie70 *siedmdziesiąt*
dzie80 *ośmdziesiąt*
dzie90 *dziewięćdziesiąt*
dzie100 *sto*
więc sią1,000 *tysiąc*10,000 *dziesięć tysięcy*
się100,000 *sto tysięcy*
się1,000,000 *milion*
lion

TABLICZKA PITAGORESA.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	34	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	34	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

W imie Ojca, i Syna, i Ducha Świętego, Amen.

MODLITWA PAŃSKA.

*Ojcze nasz, któryś jest w Niebie, święć się Imie Twoje,
 przyjdź królestwo Twoje, bądź wola Twoja, jako w Niebie,
 tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam
 dzisiaj i odpuść nam nasze winy jako i my odpuszczamy
 naszym winowajcom, i nie wódź nas na pokuszenie, ale
 nas zbaw od złego. Amen.*

POZDROWIENIE ANIELSKIE.

Zdrowaś Marya, łaskiś pełna, Pan z Tobą, błogosta-
waś rya kis na ba go
wionaś Ty między niewiastami, i błogostawion Owoc żywota
wio dzy wia mi go wion woc wo
Twego Jezus. Święta Marya, Matko Boża, módl się za nami
go zus ta rya tko ia mi
grzesznemi, teraz i w godzinę śmierci naszój. Amen.
sne rza dzi ci szój men

SKŁAD APOSTOLSKI.

Wierzę w Boga Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela
roz ga ca mo ce rzy la
Nieba i ziemi, i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego,
ba mi zu tu na go ty go

Pana naszego, który się począł z Ducha Świętego, narodził
 się z Maryi Panny, umęczon pod Pontskim Piłatem, ukrzy-
 żowan, umarł i pogrzebion, wstąpił do piekieł, trzeciego
 dnia zmartwychwstał, wstąpił na Niebiosą, siedzi na
 prawicy Boga Ojca Wszechmogącego, z tamtąd przyjdzie
 sądzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha świętego, Święty
 Kościół powszechny, Świętych obcowanie, grzechów odpus-
 czenie, ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny. Amen.

DZIESIECIORO BOŻEGO PRZYKAZANIA.

Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi
Egipskiej, z domu niewoli. 1. Nie będziesz miał Bogów
cudzych przedemną. 2. Nie będziesz brał Imienia Pana
Boga twego nadaremnie. 3. Pamiętaj abyś dzień Święty
święcił. 4. Czcij Ojca twego i Matkę twoję. 5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż. 7. Nie kradnij. 8. Nie mów naprzeciw
bliźniemu twemu fałszywego świadectwa. 9. Nie pożądaj
żony bliźniego twego. 10. Ani domu, ani roli, ani wotu,

ani ośta, ani stugi, ani słuźebnicy, ani żadnej rzeczy
 która jego jest.

Będiesz miłował Pana Boga twego, ze wszystkiego serca
 twego, ze wszystkich sił twoich, ze wszystkiej duszy twojej,
 a bliźniego twego jako siebie samego.

PIĘĆ PRZYKAZAŃ KOŚCIELNYCH.

1. Postanowione od Kościoła dni święte święcić. 2. Mszy
 Świętej w dni święte z nabożeństwem i uczciwością słuchać.
3. Naznaczone pewnych dni posty zachować. 4. Przynaj-

mniej raz w rok własnemu Kaptanowi spowiadać się i
 w własnej parafii komunikować, albo w inszej za dozwo-
 leniem własnego Pasterza. 5. Dziesięciny, własnemu Pa-
 sterzowi, gdzie jest zwyczaj, wiernie oddawać.

SIEDM UCZYŃKÓW MIŁOSIERNYCH STOSUJĄCYCH SIĘ DO CIAŁA.

1. Głodnego nakarmić. 2. Pragnącego napoić. 3. Na-
 giego przyodziać. 4. Chorych i więźniów nawiedzać i ra-
 tować. 5. Podróżnych i pielgrzymów w dom przyjmować.
 6. Niewolnika wykupić. 7. Umarłych grzebać.

SIEDM UCZYŃKÓW MIŁOSIERNYCH STOSUJĄCYCH SIĘ DO DUSZY.

1. Błądzących poprawić. 2. Nieumiejętnych nauczyć.
dzia pra u ję u
 3. Wątpiącym dobrze radzić. 4. Modlić się za zbawienie
pią brze dzie dlic wie
 bliźniego. 5. Smutnych cieszyć. 6. Krzywdy cierpliwie znosić.
nie tnych szyc wdy pli się
 7. Urazy darować.
ra ro
-

« A teraz trwają, Wiara, Nadzieja, Miłość, te trzy
raz ja ra dzie łość
 rzeczy; lecz z nich największa jest Miłość. » (Słowa wyjęte
czy wię łość wa ję
 z pierwszego listu Świętego Pawła do Koryntian, Rozdział 13,
sze tu te wia ryn dział
 wiersz 13).

SŁOWNIK.

<i>armata</i> or ma ta		<i>dach</i> dach		<i>gataż</i> ga łaż	
<i>bęben</i> bę ben		<i>deska</i> des ka		<i>geś</i> geś	
<i>beczka</i> becz ka		<i>drzewo</i> drze wo		<i>głowa</i> gło wa	
<i>bicz</i> licz		<i>dziecko</i> dziec ko		<i>góra</i> gó ra	
<i>brona</i> bro na		<i>dzwon</i> dzwon		<i>grabie</i> gra bie	
<i>chatupa</i> cha tu pa		<i>eskadra</i> es ka dra		<i>grób</i> grób	
<i>chorągiew</i> cho ra giew		<i>fajka</i> faj ka		<i>gruszka</i> grusz ka	
<i>ciele</i> cie le		<i>farfurka</i> far fur ka		<i>grzebień</i> grze bień	
<i>czypek</i> czy pek		<i>filiżanka</i> fi li żan ka		<i>grzyb</i> grzyb	

<i>gwóźdź</i> gwóźdź		<i>jastrząb</i> jas trząb		<i>kociot</i> ko ciot	
<i>hebel</i> he bel		<i>jedwabnik</i> je dwa bnik		<i>kogut</i> ko gul	
<i>huśtawka</i> huś taw ka		<i>jelca</i> jel ca		<i>koto</i> ko so	
<i>indyk</i> in dyk		<i>jelen</i> je leń		<i>koń</i> koń	
<i>infuła</i> in fu ła		<i>jota</i> jo ta		<i>kosa</i> ko sa	
<i>inwalid</i> in wa lid		<i>kałamarn</i> ka ła marz		<i>koszyk</i> ko szyk	
<i>jabłko</i> jabł ko		<i>kaczka</i> kacz ka		<i>kościót</i> koś ciót	
<i>jagnie</i> ja gnie		<i>kielich</i> kie lich		<i>kot</i> kot	
<i>jajko</i> jaj ko		<i>klótk</i> klót ka		<i>krzyż</i> krzyż	
<i>jaszczurka</i> jasz czur ka		<i>klucz</i> klucz		<i>kura</i> ku ra	

<i>lalka</i> lal ka		<i>teb</i> leb		<i>motyl</i> moyl	
<i>lampa</i> lam pa		<i>topata</i> la pa ta		<i>moździerz</i> moż dzierz	
<i>laska</i> laz ku		<i>tódka</i> łod ka		<i>mucha</i> mu cha	
<i>latarnia</i> la tar nia		<i>tóžko</i> łót ko		<i>mysz</i> mysz	
<i>lew</i> low		<i>łuk</i> łuk		<i>naparstek</i> na par stek	
<i>lilia</i> li lia		<i>tyżka</i> łyż ka		<i>niedźwiedź</i> niedz wiedź	
<i>list</i> list		<i>małpa</i> mał pa		<i>noga</i> noga	
<i>liść</i> liść		<i>miotła</i> miot ła		<i>nos</i> nos	
<i>łańcuch</i> łań cuch		<i>młyn</i> młyn		<i>nóż</i> nóż	
<i>ławka</i> ław ka		<i>most</i> most		<i>nożyczki</i> no życz ki	

<i>obraz</i> o braz		<i>patasz</i> pa lasz		<i>rak</i> rak	
<i>oko</i> o ko		<i>piec</i> piec		<i>ręka</i> re ka	
<i>okręt</i> o kręt		<i>pieczątka</i> pie cząt ka		<i>ryba</i> ry ba	
<i>okulary</i> o ku la ry		<i>pies</i> pies		<i>sanki</i> san ki	
<i>ołówek</i> oło wek		<i>piła</i> pi ła		<i>sarna</i> sar na	
<i>osioł</i> o siół		<i>pióro</i> pió ro		<i>schody</i> seho dy	
<i>ostroga</i> o stro ga		<i>ptug</i> plug		<i>siekiera</i> sie kie ra	
<i>owca</i> ow ea		<i>podkowa</i> pod ko wa		<i>skrzypce</i> skrzyp ce	
<i>paciorki</i> pa cior ki		<i>poduszka</i> po dusz ka		<i>stoń</i> słoń	
<i>pajak</i> pa jak		<i>pszczota</i> pszcz o ła		<i>smyczek</i> smy czek	

stół stół		trąbka trąb ka		widła wi dla	
strzała strza la		trójkąt trój kąt		wieloryb wie lo ryb	
strzelba strzel ba		trumna trum na		wół wół	
studnia stu dnia		trzewik trze wik		wóz wóz	
szczur szczur		tygrys ty grys		xiążka xiąż ka	
świder świ der		ul ul		zając za jąc	
świnia świ nia		waga wa ga		zamek za mek	
taczki tacz ki		wanna wan na		zamek za mek	
torba tor ba		wąż wąż		zegarek zega rek	

Dla dalszej wprawy w zgłoszkowanie, ma uczeń wypisywać całe szeregi wyrazów z jakiegolwiek słownika, w porządku alfabetycznym.